

אחיבם אלו בעלי מקרא. שאינם יודעים דינים והוראות כי אם על פי זעלי גמרא ונאיכים אלו זעלי משנה ססבורים לידע כמו זעלי גמרא ואינם יודעים צירור הדבר מנדיכס אלו ע"ה שגנאיכס ת"ח ושמתא תאמר אבד סבנן ת"ל ונראה בשמתחכס ישראל ישמחו ועובדי כוכבים יצושו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד. אית דלג גרסי או שאבדו משום דבאצדידה ליכא כפל ויש ליישב שכך טוען הנפקד ואחר כך נמלג הגנב אי נמי אנו יודעים שגנבנו מתוך צימו אך אין אנו יודעים אם פשע או שאבדו בשאנו יודעין שאבדו ממנו אך לא ידעין אם על ידי גניבה או על ידי

נגנבו. ה"ה אם אמר פשעתי שהכפל שלו כדאמר בגמרא מנו דאי זעי פטר נפסיה בגניבה אלא אורחא דמילתא נקט נגנבו שהוא רגילות לטעון דבר שהוא פטור אע"פ שהוא רוצה לשלם ורצ"ן פי' דמתני' נמי ה"פ דהנפקד אומר שנגנבו בששעיה ולא רצה לישבע היינו ולא רצה לישבע לשקר: **בגון פירות** דקף דעבידי דאתו. ואל"ת והכא אפילו אי עבידי דאתו היאך יקנה הכפל צמעות ששילם והלא מעות אינן קונות אלא למיקס עליה זמי שפרע ועוד מאי קפריך צסמון מי ימר דמייגנבה והלא כששילם כבר נגנבה והול"ל מי ימר דנגנבה פירושו שכבר נגנבה שמת נאבדה ויש לומר דהמקשה סבר דצשעת משיכה הקנה לו הפרה לקנות הכפל כשיבא ואע"ג דבפרק מי שמת (ב"ב דף קמז:) אמרי' דבדקל לפירות אפילו רבנן מודו דקני ייינו משום דעבידי דאתו אצל הכא דלא עבידו דאתא אפילו לרי מאיר לא קני וקשה דפי' השולל (גיטין מז: וסג) מביעיל לן צעבד שמכרו רבו לקנס דלילמא אפילו לרי מאיר לא יועיל משום דלא עבידא דאתי דמגנב או דילמא אפילו לרבנן יועיל משום דהא קאי עבדא והוי כדקל לפירותיו והכא שפיטא ליה דלא מהני פרה לכפילא ואפילו לרי"מ וי"ל דשמת התם שכיח טפי מהכא אי נמי הכא פריך אלת תימני לומר צעבד שמכרו רבו לקנס לו לכשתגבז ותשלמני הרי פרטי קניה לך מעשיו שגוף הפרה מכר לו דהשתא הכפל שלו ממילא¹⁰:

זימי רבי נשנים משנה זו. הא דקמני גמרא אין לך מדה גדולה מזו לפי שמשכרו תלמידי שמאי והלל שהיו לפניו שלשה דורות רבו מחלוקות בתורה ונעשית כשמי תורות¹¹ מתוך עול שעבדו מלכיות וגזירות שהיו גזרין עליהן ומתוך כך לא היו יכולים לתת לזכר דברי החולקים עד ימיו של רבי שנתן הקב"ה לו מן זעיי אנטונינוס מלך רומי כדאמרינן בע"מ (דף יב:) ונחו מלרה ושלח וקבץ כל תלמידי ארץ ישראל ועד ימיו לא היו מוסכמות סדורות אלא כל תלמיד ששמע דבר מפי גדול הימנו גרסה ונתן סימנים הלכה פלונית ופלונית שמעתי משם פלוני וכשתקבצו אמר כל אחד מה ששמע ונתנו לזכר טעמי המחלוקת דברי מן ראיון לקיים וסידור המסכתות דברי וזכרין לבדם יצמות לבדם וזכרין קדשים לבדם וסמס נמי צמשה דברי יחידיים שראה רבי את דבריהם ושנאן סתם כדי לקצוע הלכה כמותם לפיכך אמרו בגמרא אין לך מדה גדולה מזו שימנו לז לטעמי המשנה: **שכנו כולי עלמא מחיי.** מלחזור על גרסת משנתס: **ואלוו צטר גמרא.** לחשוב צקצלא: **הדר דרש להו הוי רין למשנה.** לפי שירא פן ישתכחו המשניות ויחליפו שמות החכמים וצמקוס חיוצ יאמרו פטור וצמקוס אסור יאמרו מותר: **מאי דרוש.** מתחילה כשרש שגמרא גדול: **לעמי פשעס.** עמי דהיינו ת"ח את חטאתס אני קורא פשע שיהיה להס לתמ לז צטעמי משנתס שיהיה להס על העיקר ולא יורו הלכה מתוך משנה שאינה עיקר: **ולציט יעקב.** שאר העס: **חטאתס.** אפילו פשע שלהס אני קורא חטאת: **הוי וזרי צסלמוד.** צגמרא שהיא תירוץ נטעמין המשניות או אם תשמע דבר משנה מרצך הוזהר לשאול טעמי ומי שנאה: **שגגס פלמוד.** אם שגית צהוראה צגגנת תלמודך שלא ידעת טעס המשנה ונתת צה טעס אחר ומתוך כך דמית לה דין או הוראה צבא לידך ולמדת הימנה שלא כרת שאין הטעס כמו שהיית סבור שאילו ידעת טעס המשנה לא דמית לה מעשה הצא לידך: **עולס ודון.** ענוש אתה עליה כמוצ שזודין הוה צידך שלא שאלת טעס מרצך: **אלו ס"ה.** ששימשו חכמים הרצה ללמדס טעמי משנתס זה צו זה צו שאין הכל צקיאין צשוין: **מני**

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע אשהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומוכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם יכמי שהפקדון אצלו ינשבע ולא רצה לשלם נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח ומוכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם לבעל הפקדון: **גב'.** למה ליה למתני בהמה ולמה ליה למתני כלים צריכי דאי תנא בהמה הוה אמינא בהמה הוא דמקני ליה כפילא משום דנפיש טירחה לעיולה ולאפוקה אבל כלים דלא נפיש טירחיהו אימא לא מקני ליה כפילא ואי תנא כלים הוה אמינא נפיש כפליהו אבל בהמה דכי טבח ומוכר משלם תשלומי ד' וה' אימא לא מקני ליה כפילא צריכא מתקיף לה רמי בר חמא והא האינ אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואפילו א"ל ר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ה"מ כגון פירות דקל דעבידי דאתו אבל הכא **מו**

שנאיכס אלו זעלי משנה: שגנאיין זעלי גמרא לפי שזעלי גמרא אומרים על זעלי משנה שהן מצלי עולם כדאמרינן צמסכת סוטה (דף צבס.) של אלו שהרי כתיב למען שמי יכבד ה' דמשמע שהס אומרים אצל אין הדבר כן: **ס"ל ונראה צשמחכסס.** ולא נאמר ואראה צשמחכסס כך אמר הנביא אני ואחיכס ומנדיכס כולנו נראה צשמחכסס: **והס יצושו.** אותס שהס עובדי כוכבים שאינם ממנו ואינן נקראין על סס ישראל הס יצושו ישראל ישמחו:

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכי' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו וכן להלכה. ומקשי' והא אין [אדם] מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי האי גונא לא אמר.

א) [עין מוספות צבא קמא ד: ד"ה צימי וכי'] ב) [ודגומתי סנהדרין קג:] ג) אלוט פיר' ד משנה יג, ד) צ"ק קמא, ה) יצימות גג, קדושין סג: גיטין יג: מז: צ"ב עט: קמ: קאל: קמא: קמ"א, ו) [קטוה מ: פנהדרין פמ: ו] [ישעיה סו, ט) [שקנן לה:] ט) [ועי' מוספות צ"ב עט: ד"ה אימור,]

תורה אור השלם

1 קרא גברון אל תחשך בשופר קרבן קולך והגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם:
2 שמעו דבר ה' החרידים אל דרוך אמרו אויבכם שנאיכס מנדיכס למען שמי יכבד ה' ונראה בשמחכסס והס יבשה: שיעירו נח א ישיעיהו דבר ה' החרידים אל דרוך אמרו אויבכם שנאיכס מנדיכס למען שמי יכבד ה' ונראה בשמחכסס והס יבשה: שיעירו נח א שיעירו נח א

גלוין הש"ס

גב' אלו עמי הארץ. עי' סוטה דף כב ע"א מוס' ד"ה רבי שמואל: רש"י ד"ה בימי וכו' שמשכרו תלמידי. ועי' מגילה דף עז ע"א מוספות ד"ה וכו':

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) ברש"י ד"ה ממקף לה נמי. ר"ב עיין הליטס עולם דף י"ג ע"ב דף י"ח ע"א ודברי צבל זימן שמועה סע ישעיהו ו' ע"ב צד"ה ה"ש ומנינו ממקף וכו':

רבינו הגנאל (המשך)

דבר קל לא רצה להורות בפני רב הונא רבי. בעט מיניה רב חסדא מרב הונא תלמיד וצריך לו רבו מהו כלומר תלמיד חריף שרבו הנהג ממנו ומשאלתו שרבו התלמיד ומתקרי מוסף הוב חכמה כדאמר [בנדרין סו.] הרבה למדתי מרבתי ומחברי יותר מהם ומתלמידי יותר מכולם תלמיד כגון זה אצל רבו יניח אבידת אביו ויהויר או לא וחשב רב הונא בדעתו כי רב (הונא) [חסדא] על צצמו שאל וכי הוא בענין תלמיד שצריך לו רבו וכעס והשיבו חסדא חסדא לא צריכנא לך ולא לתירוץ ולא לפלפולך אנת צריך לקבל ממני עד מלאת לך לפני מ' שנה שבמלאת מ' שנה עומד התלמיד על דעת רבו כדכתיב ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר וגו' ולא נתן ה' לכם לב לדעת וגו': איקפודו להדרי ולא עול לגבי [הורין]. רב הונא יתיב ארבעין תעניתא חדשיה לרב חסדא. רב חסדא יתיב ארבעין תעניתא משום חדלש דעתיה דרב הונא. דרש ר' יהודה בר' אלעי שמעו דבר ה' החרידים אל דברו אלו תלמידי חכמים וכו':

הדרן עלך אלו מציאות

המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים נגנבו או שאבדו שילם ולא רצה לישבע וכי' עד למי משלם למי שהפקדון אצלו וכן להלכה. ומקשי' והא אין [אדם] מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כלומר היאך יכול המפקיד להקנות כפילו למי שהפקדון בידו והא אפי' ר' מאיר דסבר אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם כי האי גונא לא אמר.

בעירובין בתחלת פרק הדר עם הנכרי בחצרו. אמר רב יוסף ביצתא ביצתא בכותחא כבאי מרב חסדא בשני רב הונא ולא פשט ל' פי' מפני שיש בכותח כמכא דחלבא הוצרך לשאול אם הוא מותר שיאכל ביצת שחוטת בכותח אי לא כלומר ביצת שחוטת כבשר הוא ויכין שיש בכותח חלב נמצא אוכל בשר בחלב ואסור אי לא ואע"ג דדבר ברור הוא דתניא השוחט את התרגולה ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב אפי' הכי זה שהוא

מוסף רש"י

הוא זהיר בתלמוד. לפלפל ולמקור דקדוקין, ששגגת תלמוד עולה דיון. שממך שאין מנחקין צלמוד וצורין הוראה שלל מין נעשה סדון, לפי תלמידי חכמים השגגות נעשה להס חדות, מ"א שלל סבלת צה אפילו צגונ שחובה כמודי שהיה לך לדקוף ולשמע עד סופה [אבות מ"ד מ"ב].

רבינו הגנאל

קבלה והן תלויות במשויות ההיצנות וכשהוא מתעסק במשנה צריך לעיין באותן ההיחיות כולן ופותרין החכמים יש לו כוח שבר מצוה. אבל המתעסק בתלמוד ומורה ומבאר הנותן חתקין ומביד הלכה למעשה אין לך מדה גדולה מזו כי בתלמוד פתרון התורה והמשנה והמצוה שהן כקבלה הלכה למעשה לפי מסיני. ולעולם היו רין למהנה יותר מן התלמוד פי' היו רין למהנה שריא מדה נוטילין עליה שכו דהושגג אנוי נדון בה כמודי אבא המתעסק בתלמוד אפי' השגגות חטובות עליו כדורות שריא לו לדקוף על צעמו שלא יכשל אפי' צגגנה לפי שמדקדקין עליו אפי' כחות השערה שנאמר וסביביו נשערה מאד מלמד שהקבי"ה מדקדק עם סביביו אפי' כחות השערה ומי יכול להשמר כל זה וכובר פירושוו והוי זכיר בתלמוד ששגגות התלמוד עולה ודון היו זהיר אתה המתעסק בתלמוד ששגגותו עולה לך ודון וכו' יהודה בר' אלעי דדרש הגדי לעמו פשעם אלו תלמידי חכמים ששגגות נעשות להם כדורות וכו'. אמר עולא תלמידי חכמים שבבבל עומדין זה מלפני זה וקורעין זה על זה וכו'. פי' כיון שנושאתין זה עם זה בחלכה לומדין זה מזה טעמי הרבה כרבו הוא חשוב כל אחד לחבירו לפיכך עומדין זה מפני זה וקורעין זה על זה אבל לענין השבת אבידה אינו מניח של אביו ומחזיר לרבו אלא אם הוא רבו מובהק. רב חסדא הוא תלמיד רב הונא דרגסי בעירובין בתחלת פרק הדר עם הנכרי בחצרו. אמר רב יוסף ביצתא ביצתא בכותחא כבאי מרב חסדא בשני רב הונא ולא פשט ל' פי' מפני שיש בכותח כמכא דחלבא הוצרך לשאול אם הוא מותר שיאכל ביצת שחוטת בכותח אי לא כלומר ביצת שחוטת כבשר הוא ויכין שיש בכותח חלב נמצא אוכל בשר בחלב ואסור אי לא ואע"ג דדבר ברור הוא דתניא השוחט את התרגולה ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב אפי' הכי זה שהוא